

EXPANZE nákupních řetězců poškozuje ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

BRNO – NESEHNUTÍ zveřejnilo výsledky dalšího výzkumu, který se zaměřil na zhodnocení ekologických dopadů expanze nákupních řetězců v České republice. NESEHNUTÍ se zaměřilo na záměry, které investoři a developři naplánovali v roce 2008 (záměry jsou zveřejňovány v informačním systému EIA). Výzkum tak navázal na podobnou práci z roku 2007. Výzkumná zpráva za rok 2008 potvrzuje zjištění z roku 2007. Nové prodejny nákupních řetězců stále zabírají nezastavěné plochy a zemědělskou půdu a podílí se na nekontrolovaném rozšiřování měst do krajiny.

Nákupní centrum s mnoha budovami a parkovišti u Hradce Králové stojí v záplavové zóně Labe

Výstavba nákupních zařízení se dostává do konfliktu s ochranou přírody a krajiny a způsobuje nemalé nárůsty intenzit automobilové dopravy. Velkoplošné prodejny se navíc nesnaží zapadnout do okolní zástavby a také často zhoršují kvalitu bydlení ve svém okolí. NESEHNUTÍ se problematikou velkoobchodu a jejich společenskými a ekologickými dopady zabývá dlouhodobě.

Aktuálně zveřejněné výsledky výzkumu „Environmentální dopady plánované prostorové expanze velkoplošného maloobchodu v České republice v roce 2008“ byly získány zpracováním údajů o 106 záměrech výstavby velkoplošných nákupních zařízení v České republice v roce 2007. Údaje o záměrech jsou veřejně dostupné na informačním systému EIA (<http://tomcat.cenia.cz/eia/view.jsp>), kam je dodávají přímo investoři záměrů. Uvedených 106 záměrů obsahuje celkem 127 naplánovaných velkoobchodů typu supermarket, hypermarket, diskont, hobby market, nákupní centrum apod. Výzkum zjistil, že nejvíce

nových velkoobchodů je typu nákupní centrum (sdružení menších i větších obchodů do jednoho celku), které jsou nejčastěji plánovány do největších měst ČR (Praha, Brno, Ostrava).

V roce 2008 se ukázalo, že cca 67 % plochy záboru prodejny je plocha volná (112 ha) a zbytek je plocha zpevněná nebo zastavěná budovami či jinými zařízeními. Zemědělská půda byla zabírána v polovině případů a v celkové rozloze 75 ha. Celková plocha rozšíření sídelní kaše spojené s plánovanými nákupními zařízeními je v roce 2008 celkem 71 ha. Spolu s rokem 2007 je to již 150 ha sídelní kaše způsobené expanzí velkoplošného maloobchodu ze dva roky.

Nejčastější nárůsty (42 % případů) intenzity osobní automobilové dopravy se pohybují v rozmezí 10–24,99 %. Dle plánů z roku 2008 má vzniknout 22 275 nových (většinou povrchových) parkovacích míst pro účely návštěvy plánovaných velkoplošných maloobchodních zařízení. Výsledky výzkumu dokumentují, že celkem 31 procent zá-

měrů v roce 2008 počítá s nějakým vlivem na (zvláště chráněné) přírodní složky území ať už se jedná o narušení územního systému ekologické stability (ÚSES) nebo o narušení chráněného území nebo (3) o narušení biotopu či prostředí zvláště chráněného živočicha. Ke kácení dřevin má dojít v 61 % případů. 13 záměrů je lokalizováno do záplavového území vodních toků.

Kromě zmiňovaných 106 záměrů (hodnocených z hlediska vlivu na životní prostředí) bylo navrženo dalších 48 záměrů, které nebyly hodnoceny vůbec. Jednalo se totiž o tzv. podlimitní záměry u nichž úřady nepožadovaly žádné hodnocení. Z hlediska ochrany životního prostředí je to problém, neboť se tak může v souladu se zákonem vyhnout (a vyhýbá) kontrole veřejnosti a posouzení možných negativních dopadů celá řada zásadních záměrů. Příkladem je prodejna Lidl, navržena v roce 2008 v Nové Pace, se zastavenou plochou 1667 m² a 99 parkovacími místy.

„Stejně jako v roce 2007 se i v minulém roce ukázalo, že expanze nákupních řetězců v České republice způsobuje škody na životním prostředí a vyžaduje přijetí účinných regulačních a kontrolních mechanismů,“ komentuje výsledky autor výzkumu Jiří Koželouh z NESEHNUTÍ. „Na základě dvou výzkumů, ale i zkušeností s konkrétními případy plánované výstavby nákupních zařízení apelujeme na přijetí regulačních mechanismů omezujících expanzi nákupních řetězců v České republice,“ doplňuje Milan Štefanec, koordinátor programu Zaostřeno na hypermarkety z NESEHNUTÍ. Výzkumná zpráva obsahuje opět konkrétní regulační návrhy.

Výzkum byl podpořen Ministerstvem životního prostředí ČR a grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

(red)

<http://zpravodajstvi.ecn.cz/>

Spotřební či potřební Češi?

Dle nedávno zveřejněného Světového fondu na ochranu přírody v Ženevě spotřebovává obyvatelstvo České republiky asi dvojnásobek toho, kolik naše republika unese. V hodnocené ekologické stopy na jednoho průměrného obyvatele se Češi zařadili na 14. místo na světě ze 150 sledovaných zemí. Nejvýraznější ekologickou stopu si dopřávají obyvatelé Spojených arabských emirátů (9,5), potom USA (9,4), Kuvajt (8,9) a naše Česko má 5,3 gha na obyvatele pro odhadované bio-kapacitě republiky 2,7 gha na jednoho průměrného Čecha.

Ekologická stopa představuje plochu biologicky aktivního prostředí v globálních hektarech (gha) potřebnou k pokrytí zdrojů i zpracování odpadů v souvislosti s lidskou činností. Největší zátěž Česka tvoří skleníkové plyny. Všechny sousední státy kolem nás mají lepší hodnocení, takže máme co napravit či dohánět.

Před časem jsem zahlédl v televizním zpravodajství, jak česká rodina povečeřela kuřátko a zbytky pokrmu se nesly pejskovi - a ty ohlodané kosti ve tmě svítily. Obrazovka ukázala vyděšené školní dítě, které říkalo, jak ty zbytky ve tmě zářily zeleně!

A vysvětlení souvislosti? Inu zijeme trochu „nad poměry“ – ničíme přírodu a ona nám to nápadně vrací. Konkrétní vysvětlení efektu svítících kuřecích kostí je v hledání. Daly se do výzkumného ústavu a čeká se na výsledky rozborů. V globálních souvislostech se nelze spoléhat na levný dovoz potravin a bylo by vhodnější upřednostňovat domácí nezávadnou a soběstačnou produkci v biokvalitě. Tedy nejen spotřeba, ale také bio-osvěta je třeba.

(jap)